

ČASOPIS - NAJRAŠIRENIJE PERIODIČNO GLASILO

Dr. Mehmed KICO

Sažetak

Ovdje se ne govori o komunikacijskoj i edukacijskoj ulozi časopisa, niti o broju glasila te vrste u društvu, već se žele izložiti semantički sadržaji naziva *časopis*, uz nastojanje da se ukaže i na posebnu važnost naučnih časopisa.

Definicije *časopisa* su mnogovrsne, u zavisnosti od svrhe kojoj služe i konteksta u kojem se žele iznijeti. Na to neposredno utječe raznovrsnost tematskih sadržaja časopisa, kao i različite ambicije s kojim on zauzima svoje mjesto u društvu.

Historijska kretanja u svakoj zajednici uvjetuju pojavljivanje glasila, a broj glasila i vrijednost priloga uvijek vjerno odražavaju vladajuće prilike u društvu. Pojavljivanje časopisa je povezano s javljanjem kulturnog preporoda zajednice. Nastanak prvih novina i časopisa u različitim sredinama, uvjerljivo govori da je pratio dinamiku kulturnog preporoda date zajednice. To se jasno dokazuje na primjerima razvijenih zapadnoevropskih zemalja, Egipta kao najmnogoljudnije arapske zemlje i Bosne i Hercegovine.

UVODNE NAPOMENE

Kad se izabrani urednik, prilikom pokretanja nekoga periodičnoga glasila, nađe pred zadatkom da, u vidu uvodnih napomena, nešto prigodno kaže čitaocima, suoči se s teškoćama nazivnog određenja i predmetnog postavljanja planiranoga glasila. Budući da je nezamislivo pokretanje glasila bez ranijeg razgovora o potrebama za njim, o njegovoj opravdanosti, ciljevima i ulozi, jasno je da imenovanju urednika prethodi razgovor oko davanja naziva glasilu. Prilikom biranja naziva se, prema našem utisku, vodi računa da on svojim semantičkim bojama može pobuditi znatiželju pretpostavljenih čitalaca i nuditi ono što godi njihovim osjećanjima i duhovnim stremljenjima.

O naravima priloga koji se u glasilu objavljuju, presudno odlučuje namjena podržana vladajućim okolnostima koje prate samo pokretanje. S obzirom na prilike u kojima se glasila pojavljuju, zatim njihovu namjenu, vremenske raspone u kojim izlaze novi brojevi, te razinu obrazovanosti autora priloga i čitalaca, među periodičnim glasilima je najviše onih koja mogu u našem jeziku biti obuhvaćena nazivom *časopis*.

Bez oklijevanja treba istaknuti da nakana ovog napisa nije raspravljanje o časopisu na osnovama statističkih, estetičkih, edukacijskih, komunikacijskih i sličnih pokazatelja, kojima se bave posebne naučne discipline, kao što su: kulturna historija, bibliotekarstvo, sociologija, komunikologija, i druge, već se prednost daje posmatranju semantičkih sadržaja naziva *časopis*, uz uzgredno nastojanje da se ukaže i na poseban značaj naučnih časopisa.

U raznim prilikama i različitim povodima, udio u pokretanju glasila i traženju odgovarajućeg naziva, imali su mnogi obrazovani Bošnjaci, pogotovo oni koji su željeli doprinos odbrani zemlje pružati kroz sudjelovanje u radu BZK Preporod. Sada u miru, česta je pojava da se na humanističkim visokoškolskim ustanovama, kao predmet naučnog pristupa u analizi, nađe opus jednog spisatelja, kao saradnika nekoga periodičnog glasila, ili se prilozi iz određene naučne oblasti, u radovima jednoga ili više saradnika, nude kao predmet izazovnog zadatka, u sklopu kojeg se od istraživača očekuje da svojim radom pruži preglednu zaokruženost predmeta. To se kao potreba pojavljuje s različitim razlozima i motivima, a najčešće povodom jubilarnih godišnjica vezanih uz glasila, ili spisatelje, koji se nađu u predmetu obrade.

Imajući u vidu naprijed istaknute pojave i okolnosti, a cijeneći da su brojni istraživači već u tome stekli pažnje vrijedna iskustva, smatramo da su ona dobrodošla u pružanju pomoći mlađim generacijama, da im mogu korisno poslužiti kao vodič u primjeni metodologije naučnog istraživanja. Svrha ovoga rada je da na vidjelo iznese iskustva koja je autor praktično prolazio u sličnim prilikama.

DEFINICIJE

Ne ulazeći u pitanje biranja privlačnog naziva glasilu, s obzirom na njegov mogući dnevno ili periodičnoinformativni, zabavni, naučni karakter, itd., opravdano je primijetiti kako se, kao mogućnost izbora, nude mnogobrojni sinonimni nazivi. Ovdje je zgodno navesti primjer naziva za duhovni i *materijalni preobražaj*, s čijim doživljavanjem su brojne zajednice bilježile i započinjale aktivnost svoga masovnog informisanja i pokretanja časopisa. U vezi s tim treba istaknuti da se, slično praksi kod nas, u arapskom jeziku, također, pojavljuje niz naziva kao sinonima nazivu *preporod*.¹

Dakle, ne upuštajući se u razmatranje idejnih rješenja u sklopu biranja naziva za glasilo, odmah prelazimo na glasila koja se po formativnoj i normativnoj naravi mogu nazvati *časopisom*. U vezi s tim se slobodno može reći da definicije *časopisa* mogu

¹ To su sljedeći izrazi: *reforma (islah)*, *obnova (ta'did)*, *preporod* kao *buđenje (nahda)*, *preporod* kao *preobražaj (ba'1)*. Vidjeti: Mehmed Kico, *Za ispravno razumijevanje obnove i reformisanja moderne islamske misli*, „Preporod“, 15. februar, 2009. str. 40-41.

biti mnogobrojne i mnogovrsne, u zavisnosti od svrhe kojoj služe i konteksta u kojem se žele iznijeti. To dovoljno potvrđuje raznovrsnost tematskih sadržaja i vremenskih raspona u kojim se pojavljuju *časopisi*, kao i različite ambicije u vršenju uloge koju oni dobijaju u sklopu komuniciranja u datom društvu.

Kad se radi o mjestu *časopisa* u sklopu informisanja, može se reći da on, kao periodično glasilo, treba udovoljavati posebnim interesovanjima čitalaca. Treba im pružati prvenstveno uvide u zbivanja o onim pitanjima za koja su visokotiražni dnevni listovi nepodesni. Po tome je *časopis* „periodična publikacija namijenjena najčešće čitaocima određenog profila i interesa, uvezana i po obliku slična knjizi“.²

Kao naziv za vrstu glasila, a s obzirom na značenja koja u sebi obuhvata, *časopisu* je, po svemu sudeći, najbliži naziv iznjedren u okrilju leksike njemačkog jezika *Zeitschrift*,³ sastavljen, slično našem nazivu, iz imenica *Zeit* (*vrijeme, čas*) i *Schrift* (*pismo, pisanje*). Gotovo istovjetno slučaju u našem jeziku, glasilo označeno navedenim nazivom u njemačkom jeziku, može se shvatiti kao medij namijenjen „pisanju o savremenom trenutku i zbivanjima u njemu“.

Naziv *časopis* na arapskom jeziku, *mağalla*, izveden iz osnovice glagola *ğalla* *yağullu*, s temeljnim značenjem *biti znatan*, dobijen je izvođenjem na oblike *imenica oruđa* ili *mjesta*, koji u arapskoj gramatici označavaju sredstvo čijim posredstvom se nešto ispunjava, ili mjesto na kojem se nešto događa. Imenica *ğull*, izvedena iz iste osnovice, pored označavanja *pretežnog dijela*, ima i značenje naziva za omiljene cvjetove, kao što su *ruža, jasmín* i neki drugi, što, nesumnjivo, opet, upućuje na nešto *znatno* u pogledu vrijednosti ili ljepote.⁴ Budući da uloge u životnoj praksi, istovjetno nazivima u jeziku kao sistemu znakova, ne povlače strogu razliku među periodičnim glasilima (*časopis, revija, bilten, žurnal*) koja mogu biti sedmična, petnaestodnevna, mjesečna, tromjesečna, godišnja, ili samjeravana nekim drugim vremenskim razmacima, poželjno je imati na umu da se njihovi opći nazivi često u praksi prepliću, uprkos činjenici da istovremeno svaki naziv pojedinačno ima i sebi svojstveno značenje po kojem se razlikuje od drugih. U skladu s tim, *revija*, npr., sa značenjem sinonimnim značenju *časopisa* označava „publikaciju raznolika književnog, umjetničkog ili zabavnog karaktera“⁵ ili „književnu smotru, tjednik, mjesečnik“⁶ ili „književno-umetnički časopis, sa književnim, naučnim, kulturnim i političkim pregledom“.⁷ *Bilten*, pak, može označavati „razna izdanja skromnijega opsega namijenjena nekom užem krugu“⁸ ili „naziv mnogih periodičkih ... izdanja“.⁹ *Žurnal* je, dotle, čest naziv za „ilustriran časopis“¹⁰ ili „dnevnik, novine, časopis“¹¹ ili „dnevnik, dnevni list, časopis, novine, modni list“¹² itd.

FUNKCIONALISTIČKA DEFINICIJA ČASOPISA

Prema preovlađujućem utisku, navedeni nazivi u našem i njemačkom jeziku za istorodno periodično glasilo, najviše obavezuju da se vodi računa o tome šta će na svojim stranicama nuditi čitaocima i kako će ulogu u informisanju vršiti kroz ispunjavanje minimalnog broja načela, među koja, prije svih, spadaju: načelo udruživanja, načelo otvorenosti i načelo povezivanja, uz dosljednost i vjernost valjano postavljenoj programskoj orijentaciji.

To praktično znači da raspravljanje na stranicama *časopisa* treba okupiti sve djelatnike iz date struke, pa i šire. Budući da do većih pomaka u struci ne može doći bez objedinjavanja individualnih znanja, treba težiti objedinjavanju svih potencijala koji mogu dati udio u njenom unaprjeđenju. Nije teško pretpostaviti da bez pune otvorenosti nema ni pravog povezivanja, a da bi čitaoci na najbolji način bili informisani, treba odgovorno voditi računa o vrijednosti obavještenja, koliko su aktuelni, saznanji

2 Vladimir Anić, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb, 1991.

3 *Njemačko-hrvatski ili srpski rječnik*, Sastavio Gustav Šamšalović, Osmo izdanje, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1982.

4 Teufik Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, El-Kalem, Sarajevo, 1997.

5 V. Anić, *ibid.*

6 Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi*, Nakladni zavod MH, Zagreb, 1986.

7 Milan Vujaklija, *Leksikon stranih reči i izraza*, Prosveta, Beograd, 1970.

8 V. Anić, *ibid.*

9 B. Klaić, *ibid.*

10 V. Anić, *ibid.*

11 B. Klaić, *ibid.*

12 M. Vujaklija, *ibid.*

i poticajni. Navedena načela neposredno određuju narav tekstova koji, s obzirom na svrhu, mogu biti *apelativni*, *ekspresivni* i *informativni*. *Apelativnim* tekstovima se na djelovanje poziva riječima i formom izraza usklađenima s društvenim kontekstom u kojem se javlja potreba za pozivanjem, *ekspresivni* tekstovi pružaju slobodu autorima da izraze posebna i drugačija viđenja, a *informativni* tekstovi omogućuju precizno izlaganje kojim se poruka čitaocima pruža na najpristupačniji način.

Iz istaknutoga proizlazi da časopis treba biti poprište susreta saradnika koji raspravljaju o pitanjima iz struke, primjeren savremenom trenutku. Dakle, on treba biti medij razgovora neistomišljenika, više nego sredstvo dogovaranja istomišljenika i uzajamnog obavještanja.

Časopisi raznih vrsta praktično brinu o svakovrsnim interesovanjima čitalaca. Među njima je najviše sedmičnika koji na usluzi stoje rasvjetljavanju neke uže oblasti, kroz izlaganje obavještenja iz same oblasti. Lokalni časopis služi nekoj pojedinoj društvenoj grupaciji u svrhe jačanja jedinstva njenih pripadnika.¹³

Brojni petnaestodnevni, mjesečni i tromjesečni časopisi, posvećeni su kulturnim vrijednostima masovne potrošnje, kao što su: književnost, razne grane umjetnosti i aktuelnosti iz modernih nauka. Pored preglednih prikaza zanimljivih djela, u njima se objavljuju i kraći autorski radovi. Mnogi istaknuti spisatelji u njima objavljuju svoje prve radove.

Naučni časopisi su, obično, svojom dinamikom rasprostrti u većim vremenskim rasponima, od po tri mjeseca, šest mjeseci, godinu dana, a nekad i više godina. Naučni časopis je periodično glasilo čiji cilj je unaprjeđivati proces istraživanja u nekoj naučnoj oblasti, putem objavljivanja radova s uvidima u nove rezultate. Naučni časopisi su, uglavnom, specijalistički namijenjeni određenoj naučnoj djelatnosti, a mogu tematski zahvatati i veći broj komplementarnih naučnih grana. Iako mogu biti u službi objašnjavanja naučnih dostignuća širokom krugu čitalaca, uglavnom služe razmjeni obavještenja među pripadnicima neke struke. Autorski radovi koji se objavljuju u naučnim časopisima, pružaju rezultate najnovijih istraživanja vršenih u struci koju časopis pokriva. Radovi namijenjeni samo pripadnicima struke, često nisu razumljivi ni relativno obrazovanim čitaocima izvan struke koju časopis zastupa.

Po obimu i načinu izlaganja činjenica, radovi koji se objavljuju u naučnim časopisima mogu se neznatno razlikovati od jednoga do drugog časopisa, ali oni, u naše vrijeme, uglavnom trebaju biti komponovani iz: *rezimea* (jedan do četiri kratka odlomka), *uvoda* (u njemu se navode razlozi i povodi pisanja; ukratko se ukazuje na slične ranije radove), zatim jednoga ili više dijelova, gdje se razmatranje predmeta rada vrši uz korištenje što većeg broja referentnih izvora i samjeravanje vlastitih pogleda sa stavovima iznesenim u korištenoj literaturi, te *zaključka* (u njemu se dobijeni rezultati dovode u kontekst s već dostignutim rezultatima).

Pravila stroge primjene metodologije naučnog rada obavezuju korektnim citiranjem izvora i navođenjem bibliografskih podataka, na osnovu kojih će ih budući istraživači najlakše pronaći, a čitaoci vršiti eventualnu provjeru.

O tome kako iznimno vrijednu ulogu u zajednici ima naučni časopis, oko kojeg se objedinjuje saradnja najpoznatijih saradnika, rječito govore sljedeći navodi. Prvi izabrani redaktor „Priloga za orijentalnu filologiju“ Orijentalnog instituta u Sarajevu, dr. Branislav Đurđević, u uvodnoj napomeni uz prvi broj (1950. godine), uputio je poziv orijentalistima širom Jugoslavije da se radovima odazovu na saradnju i da „kritikom nedostataka“ doprinesu kvalitetu časopisa. Redakcioni odbor „Hercegovine“, časopisa za kulturno i historijsko naslijeđe, Arhiva Hercegovine, Muzeja Hercegovine i Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika (Mostar), uz napomenu iznesenu u prvom broju

13 *Komunikacija i jezik*, Savremena ilustrovana enciklopedija, Vuk Stefanović Karadžić, Beograd – Mladinska knjiga Ljubljana, 1968., str. 234.

(1981. godine), naglasio je da će „na svojim stranicama publikovati naučne i stručne priloge s područja historije, arheologije, historije umjetnosti, historije književnosti, arhivistike, muzeologije i zaštite spomenika kulture i prirode“, ali nije propustio ni priliku istaknuti da očekuje „saradnju šireg kruga stručnjaka i naučnih radnika iz drugih ustanova i centara koji se bave ovom problematikom“.

NEKI STATISTIČKI POKAZATELJI

Budući da nije teško pretpostaviti kako historijska zbivanja vezana uz zajednicu daju poseban zamah razvoju i statističkom narastanju broja glasila, nema sumnje da zbir glasila, kao i vrijednost njihovih priloga, u svakom razdoblju predstavljaju vjerno ogledalo društveno-političkih i kulturno-historijskih prilika.

Prve novine, kao oblik informisanja i educiranja, pojavljivale su se, mahom, tokom praskozorja kulturnog preporoda, a časopisi su svoje pokretanje doživljavali neznatno vrijeme kasnije. U zapadnoevropskim zemljama su se prve novine pojavljivale uglavnom tokom 16. stoljeća, u Egiptu početkom 19., a u Bosni i Hercegovini polovinom 19. stoljeća. Prava glasila koja su zadovoljavala formu i ulogu časopisa u modernom smislu, po mnogima su bili francuski „Journal des savans“ i engleski „Psychological Transactions of the Royal Society“, časopisi koji su 1665. godine počeli periodično izlaziti, objavljujući rezultate istraživanja pripadnika društava o čijim naučnim aktivnostima su izvještavali.

Prve novine u arapskom svijetu su bile „Al-Waqā'i“ (Događanja), pokrenute u Kairu početkom 19. stoljeća, a prvo periodično glasilo sirijsko-egipatski časopis „Al-Muqtaṭaf“ (Zbornik), pokrenut krajem 19. stoljeća.

Prvi bosanskohercegovački časopis „Bosanski prijatelj“ počeo je izlaziti 1850. godine, a nakon njega se, 1866. godine, pojavio i časopis „Bosna“, koji je bio službeni glas Bosanskog vilajeta.¹⁴

Naučni časopisi se u Svijetu broje u stotinama hiljada. Pregled UNESCO-a za 1956. godinu, samo vezano za Italiju, npr., bilježi 5.107 periodičnih publikacija, u čiji zbir ulazi i: 146 književnih časopisa, 1.299 političkih žurnala i 1.487 časopisa naučne ili tehničke prirode.¹⁵

U Međunarodnom standardu serijskih brojeva (International Standard Serial Number), koji se u kodnom sistemu označava skraćenicom ISSN – Bosna i Hercegovina mu je pristupila 1998. godine – prema podacima iz 2000. godine, Bosna i Hercegovina ima ukupno 574 registrovane publikacije.¹⁶

ZAKLJUČAK

Na osnovu navedenih zapažanja nije teško izvesti jedan broj zaključaka koji jasno govore o važnosti časopisa kao glasila u kulturnom razvoju zajednice. Budući da nije teško uočiti kako historijska kretanja u zajednici presudno uvjetuju pojavljivanje glasila, sasvim očekivana je pojava da broj glasila i vrijednost njihovih priloga u svakom razdoblju vjerno odražavaju vladajuće društveno-političke i kulturno-historijske prilike u društvu.

Pojavljivanje časopisa je povezano s javljanjem kulturnog preporoda. To uvjerljivo potvrđuju historijski podaci o nastanku prvih novina i časopisa u različitim sredinama, kao što su one koje su u ovom radu uzete kao primjeri za usporedbu, a to su: razvijene zapadnoevropske zemlje, Egipat kao duhovno žarište cijeloga arapskog svijeta i Bosna i Hercegovina. Pojavljivanje novina i časopisa u njima nesumnjivo prati dinamiku preporoda, što je i razumljivo ako se ima u vidu da su informisanje i prosvječivanje bili najpraktičniji put preporoditeljskog djelovanja.

14 Edin Topčić, *Bibliografija bosanskohercegovačke periodike*, (Neobjavljen diplomski rad, odbranjen 2002. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu), str. 2. Više o glasilima u Bosni i Hercegovini u različitim razdobljima: Hamdija Kreševljaković, *Štamparstvo u Bosni i Hercegovini za turske uprave 1529-1878.*, „Građa za historiju hrvatske književnosti“, 1920., sv. IX, str. 1-31.; Đorđe Pejanović, *Bibliografija štampe Bosne i Hercegovine 1850-1941.*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1961.; Todor Kruševac, *Bosanskohercegovački listovi u XIX veku*, Veselin Masleša, 1978.; Emina Memija, *Bosanski vjesnici*, El-Kalem, Sarajevo, 1996.

15 *Komunikacija i jezik*, str. 235.

16 Dijana Biloš, *ISSN centar Bosne i Hercegovine u Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci Bosne i Hercegovine*, „55 godina kulture NU“, Sarajevo, 2000., str. 122.

Prve novine, kao oblik informisanja i educiranja, pojavljivale su se, mahom, tokom praskozorja kulturnog preporoda, a časopisi su svoje rađanje doživljavali neznatno vrijeme kasnije. U razvijenim zapadnoevropskim zemljama su se prve novine pojavljivale uglavnom tokom 16. stoljeća, u Egiptu početkom 19., a u Bosni i Hercegovini polovinom 19. stoljeća.

Prva glasila i časopisi su se pojavili najprije u onim zemljama koje su provodile ekspanzionističku i kolonijalističku politiku, što govori da njihovo djelovanje nije bilo isključivo u duhu preporoda i humanizma. Za razliku od iskustava u zemljama koje su vršile kolonijalna osvajanja, glasila su u manje razvijenim zemljama, zahvaćenim stranom dominacijom, uz informativno i edukacijsko djelovanje, vršile i slobodarsko jačanje morala sunarodnika, u pripremama za oslobođanje od strane dominacije.

Broj časopisa se oduvijek postepeno povećavao da bi, sve do naših dana, stalno rastao, u skladu s dinamikom razvoja naučne djelatnosti i spremnosti društva da podržava razvoj nauke i kulture.

S manje od ukupno 600 publikacija, registrovanih do 2000. godine, u usporedbi samo s Italijom, gdje je još 1956. godine bilo registrovano preko 5.000 glasila, za Bosnu i Hercegovinu se može slobodno reći da, u njegovanju kulture informisanja i stručnog obrazovanja putem periodičnih glasila, znatno zaostaje za razvijenim evropskim zemljama.

Podatak iz 1956. godine, vezano za prilike u Italiji, govori da je utemeljen utisak kako časopisi prevladavaju u ukupnom zbiru periodičnih glasila.

LITERATURA

1. Anić, Vladimir: *Rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb, 1991.
2. Biloš, Dijana: *ISSN centar Bosne i Hercegovine u Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci Bosne i Hercegovine*, „55 godina kulture NUB“, Sarajevo, 2000.
3. Kico, Mehmed: *Za ispravno razumijevanje obnove i reformisanja moderne islamske misli*, „Preporod“, 15. februar, 2009. str. 40-41.
4. Klaić, Bratoljub: *Rječnik stranih riječi*, Nakladni zavod MH, Zagreb, 1986.
5. *Komunikacija i jezik*, Savremena ilustrovana enciklopedija, Vuk Stefanović Karadžić Beograd – Mladinska knjiga Ljubljana, 1968.
6. Kreševljaković, Hamdija: *Štamparstvo u Bosni i Hercegovini za turske uprave 1529-1878*, „Građa za historiju hrvatske književnosti“, 1920., sv. IX, str. 1-31.
7. Kruševac, Todor: *Bosansko-hercegovački listovi u XIX veku*, Veselin Masleša, 1978.
8. Memija, Emina: *Bosanski vjesnici*, El-Kalem, Sarajevo, 1996.
9. Muftić, Teufik: *Arapsko-bosanski rječnik*, El-Kalem, Sarajevo, 1997.
10. *Njemačko-hrvatski ili srpski rječnik*, Sastavio Gustav Šamšalović, Osmo izdanje, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1982.
11. Pejanović, Đorđe: *Bibliografija štampe Bosne i Hercegovine 1850-1941*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1961.
12. Topčić, Edin: *Bibliografija bosanskohercegovačke periodike*, (Neobjavljen diplomski rad, odbranjen 2002. godine na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu), Sarajevo, 2002.
13. Vujaklija, Milan: *Leksikon stranih reči i izraza*, Prosveta, Beograd, 1970.

Summary

الموجز

THE PERIODICAL- THE MOST COMMON PAPER PUBLISHED REGULARLY

المجلة - أكثر وسائل الإعلام الدورية انتشارا

Mehmed Kico, PhD

محمد كيتسو

In this paper, we shall not discuss the role of the periodical in terms of communication and education values, nor the number or variety of periodicals in the society, but rather, in order to stress out the very importance of scholarly periodicals, the semantic contents of the very term. There are many views on what a periodical is or should contain, depending on its purpose, the context, the variety of the topics, as well as on the different ambitions about the status it should have in the society.

In every community, historical events contribute to the occurrence of periodicals, and their number and the value of articles, without exception, reflect the current affairs.

The occurrence of new periodicals is associated with the cultural renaissance of a community. The emergence of new papers and periodicals in different social environments means that the dynamics of the cultural renaissance of the community in question are being materialised. This has been clearly manifested in the developed countries of Western Europe, Egypt, the most populated Arabic country, as well as in Bosnia and Herzegovina.

Key words: the periodical, the paper, definition, semantic contents of the term, scholarly periodical

لا يتطرق الحديث هنا إلى دور المجلة في التواصل والتعليم، ولا إلى عدد المجلات من ذلك النوع في المجتمع. بل تتجه الرغبة هنا إلى استعراض المضمون الدلالي لاسم المجلة. مع السعي للإشارة إلى الأهمية الخاصة للمجلات العلمية. يوجد للمجلة تعريفات كثيرة التنوع. بتنوع الغرض الذي تخدمه. والسياق الذي يرغب لها أن تخرج فيه. ويؤثر في ذلك مباشرة تنوع المواضيع التي تتضمنها المجلة. واختلاف الطموحات التي تحتل بها المجلة مكانتها في المجتمع. تحدد المسارات التاريخية في كل مجتمع ظهور وسائل الإعلام. ودائما ما يعكس عدد وسائل الإعلام وقيمة المقالات فيها. الظروف السائدة في المجتمع. ويرتبط ظهور المجلة بظهور نهضة المجتمع الثقافية. وإن نشأة الصحف والمجلات الأولى في المجتمع. يشهد بصدق على أنه كان مرافقا للنهضة الثقافية في ذلك المجتمع. ويعد الدليل الواضح على ذلك في الدول الأوروبية الغربية المتقدمة. وفي مصر باعتبارها أكثر الدول العربية سكانا. وفي البوسنة والهرسك. الكلمات الرئيسية: المجلة. وسيلة الإعلام. التعريف. المضمون الدلالي للاسم. المجلة العلمية.